

Kommunstyrelsen
YttrandeLI2024/00248
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet.seHandläggare:
Malin Wester, Stefan Unnevall

Yttrande över slutbetänkande (SOU 2024:8) Livsmedelsberedskap för en ny tid

Uppsala kommun har bjudits in att lämna synpunkter i ovan rubricerat ärende.

Uppsala kommun instämmer i att det är angeläget att livsmedelsberedskapen stärks och att kommunen, likväl som andra aktörer, har en viktig del i arbetet med att säkra försörjningen.

Uppsala kommun anser att det är viktigt att mål och dimensionering, definitioner samt ansvarsförhållanden utvecklas vidare och tydliggörs i kommande föreskrifter på området. Förändringar inom livsmedelsberedskapen behöver även ta hänsyn till den pågående utredningen om kommuners och regioners grundläggande ansvar inför och under fredstida kriser och höjd beredskap (Dir 2023:51), liksom utredningen om ökad beredskap i leveranser av vattentjänster (Dir 2022:127). Detta för att skapa en helhet i beredskapsarbetet, både vad gäller ansvarsförhållanden och finansiering.

Uppsala kommun ser det positivt om man av beredskapshänsyn kan se över upphandlingslagstiftningen kopplat till lokal- och regionalproducerade livsmedel, för att kunna stärka den lokala beredskapen vid allvarliga kriser. Uppsala kommun vill även framhålla vikten av att kommuner bereds möjlighet att delta i utvecklingsarbetet för vägledningar och i nationella råd, för att bidra till att det kommunala perspektivet omhändertas i det fortsatta arbetet med att stärka den gemensamma beredskapen.

12.2 Ett mål för livsmedelsberedskapen

Uppsala kommun menar att det föreslagna målet har en bra ansats, men att det också har vissa utmaningar, särskilt om det ska kunna följas upp med avseende på måluppfyllnad.

13.2 Kontinuitet måltidsverksamhet bör säkerställas

Uppsala kommun anser att det bör övervägas att ange en minimiperiod för förmågan att säkerställa kontinuitet inom offentlig måltidsverksamhet. Genom att säkerställa att offentliga måltider kan upprätthållas under en förutbestämd tid, ges ett viktigt handlingsutrymme för att kunna anpassa sig till krisens utveckling och fortsatt hantering över tid.

13.3.1 Analysera befolkningens behov

Uppsala kommun ser utmaningar med begreppet "befolkningen i kommunen" som föreslås i lagen. Det är otydligt hur begreppet ska definieras. Det blir svårt för den enskilda

kommunen från ett analys- och planeringsperspektiv att veta hur livsmedelsberedskap ska upprätthållas för alla potentiella personer som kan tänkas vistas i kommunen när krisen uppstår. Alla kommuner kan inte ha ett ansvar att planera för internflyktingar utan det ansvaret måste ligga på nationell nivå. Livsmedelsförsörjning behöver även ses i ett nationellt perspektiv, där det kan finnas behov att omfördela resurser utifrån förändrade geografiska förutsättningar. Detta bör omhändertas nationellt och regionalt för att optimera landets försörjning utifrån gemensamma resurser.

Det framgår att kommunen ska vidta förberedande åtgärder genom att analysera de behov som kan uppstå för befolkningen i kommunen vid en allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen. Uppsala kommun anser att det är rimligt att behov som kan uppstå vid en allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen analyseras men att det som sagt är oklart hur kategorin "befolkningen i kommunen" närmare ska avgränsas eller definieras. För ett effektivt och likvärdigt arbetssätt i landet krävs tydlig nationell styrning och vägledning om hur detta ska ske samt att kommunen ges nyckeltal och schabloner för att underlätta analyser. Till detta kan det även behövas ett nationellt prioriteringsunderlag.

13.3.2 Planera för distribution av livsmedel

Uppsala kommun ser vissa svårigheter i betänkandets förslag att planera för distribution av livsmedel. Begreppet "distribution" liksom konkurrensrättsliga frågor bör utvecklas och tydliggöras. Det bör tas fram vägledning med dimensionerande scenarios för att främja ett effektivt arbetssätt.

Det framgår av den föreslagna lagen att kommunerna ska planera för hur nödvändiga livsmedel kan distribueras i kommunen vid en allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen. I detta ligger ett ansvar för kommunen att analysera på vilket sätt distributionen av livsmedel kan upprätthållas. Det framgår inte av betänkandet mer konkret vad planeringen innefattar men bland annat anges att samverkan med partihandeln förutsätts för att kunna säkerställa tillgång till livsmedel. Sådan samverkan med specifika livsmedelsbutiker utgör svårigheter för kommunerna från flera perspektiv. Dels kan en kommun inte välja ut och gynna enskilda leverantörer även om den har bäst förutsättningar för att upprätthålla livsmedelsförsörjningen. Detta är ett exempel på där frågor om snedvridning av konkurrens, eventuella otillåtet statsstöd eller gynnande av enskild enligt kommunallagen aktualiseras. Uppsala kommun anser att betänkandet generellt har analyserat dessa aspekter i för liten utsträckning.

En annan svårighet är att få till en effektiv samverkan på lokal nivå med de företag som har verksamhet över hela landet och som är beroende av distributionskedjor på central nivå och från underleverantörer. Kommunerna kan vara en länk mellan näringslivet och befolkningen men att säkerställa att näringslivet har kapacitet att leverera livsmedel måste vara ett statligt ansvar.

Effektiva samverkansformer med näringslivet bör kunna utvecklas nationellt inom det föreslagna uppdraget till Livsmedelsverket om att arbeta med att stärka livsmedelsbutikers förmåga. Uppsala kommun anser även att länsstyrelsen kan ges en roll att samordna planeringen på regional nivå. Länsstyrelsen deltar i den nationella beredskapssektorn för livsmedel och dricksvatten samt att länsstyrelsen föreslagits att hålla samman ransonering för primärproduktion inom länet¹. Länsstyrelsen har även, till skillnad från kommunen, rätt att begära att företag medverkar i totalförsvarsplaneringen.

---

¹ Jordbruksverket & Livsmedelsverket (2024). Grunder för prioritering och fördelning vid ransonering. Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Jönköping och Uppsala.

Uppsala kommun vill även lyfta att avtal med frivilliga resursgrupper (FRG) kostar pengar även i planeringsskedet i form av utbildning och övning samt att bara hälften av kommunerna har avtal med FRG idag. Det finns heller ingen garanti att de frivilliga kan ställa upp när kommunen vill och de kan rentav vara krigsplacerade i andra organisationer. Betänkandet föreslår även att räddningstjänsten ska hjälpa till att distribuera livsmedel. Räddningstjänsten har idag inte uppdrag, eller extra resurser, att distribuera livsmedel och har sannolikt fokus på att utföra sitt huvuduppdrag under kris.

13.3.5 Vägledning och uppföljning

Uppsala kommun tillstyrker att Livsmedelsverket ges i uppdrag att samordna och vägleda arbetet. I vägledningen bör konkreta gemensamma förutsättningar att ta höjd för i beredningsplanering av offentliga måltider ingå för att skapa förutsättningar för en effektiv och relevant uppföljning.

Det är av vikt att kommuner involveras i ett tidigt skede i framtagande av vägledningar och stöd för att bidra till att det kommunala perspektivet omhändertas i arbetet med att gemensamt stärka livsmedelsberedskapen. Uppsala kommun vill även lyfta vikten av att information och omvärldsbevakning från nationell nivå även återrapporteras till kommunen på ett strukturerat sätt.

13.3.6 Information till Livsmedelsverket

Uppsala kommun avstyrker att Livsmedelsverket ska kunna begära in information av kommunen. Uppföljningen bör införlivas i befintlig rapporteringsstruktur via länsstyrelsen för att inte skapa dubbelrapportering med olika strukturer i olika sektorer.

18 Finansiering

Uppsala kommun instämmer i att kommunen ska kompenseras för tillkommande uppgifter. Den föreslagna livsmedelsberedskapslagen innebär nya analys-, planerings- och samverkansuppgifter som berör flera förvaltningar inom kommunen. Utan vägledning för hur arbetet ska gå till eller i vilken takt det ska ske är det svårt att sja om den föreslagna finansieringen är tillräcklig. Det är av vikt att tillräckliga medel tillförs för att kunna utföra uppgifterna.

Lagen föreslås att gälla från år 1, dock föreslås Livsmedelsverket få finansiering för att vägleda kommuner först år 2. Uppsala kommun anser att det är angeläget att vägledning är på plats snarast för att främja ett samordnat och effektivt arbetsätt med en ändamålsenlig finansiering.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling

Ordförande

John Hammar

Sekreterare